
Obsah

Díl první

Předmluva	9
I. Školský management a východiska jeho studia	13
1. Význam a úloha školského managementu	13
1.1. Školský management – klíč k efektivitě vzdělávacích soustav	13
1.2. Několik výchozích poznámek k řízení ve školství	18
1.3. K základním pojmům a termínům školského managementu	24
Doporučená literatura	28
Kontrolní otázky	28
2. Management a specifika řízení škol	29
2.1. Poznatky a zkušenosti z teorie a praxe podnikového managementu	29
2.2. Příklad pokusů o konkrétní aplikace	35
2.3. Specifika školství a školy a jejich řízení	38
2.4. Reformní pedagogika a Příhodova racionalizace školství	41
Doporučená literatura	44
Kontrolní otázky	44
3. Vzdělávací politika	45
3.1. Vymezení pojmu vzdělávací politika	45
3.2. Současná vzdělávací politika České republiky	50
3.3. Aktuální problémy naší vzdělávací politiky	55
Doporučená literatur	58
Kontrolní otázky	59
4. Vzdělávání a ekonomika	60
4.1. Ekonomický pohled na vzdělávání	60
4.2. Financování školství	64

4.3. Organizačně právní formy hospodaření	76
Doporučená literatura	80
Kontrolní otázky	81
II. Lidský faktor ve školském managementu	82
5. Personální management	82
5.1. Manažerské funkce	82
5.2. Příprava a výběr pracovníků	87
5.3. Rozvoj a hodnocení	94
5.4. Odměňování a zabezpečení	97
5.5. Zaměstnanecké vztahy a vztahy s odbory	97
Doporučená literatura	98
Kontrolní otázky	98
6. Management a motivace pracovní činnosti	99
6.1. Douglas McGregor: „Teorie X“ a „Teorie Y“	99
6.2. Maslowova teorie hierarchie potřeb	103
6.3. Herzbergova dvoufaktorová teorie	107
6.4. McClellandova teorie tří typů motivačních potřeb	109
6.5. Vroomova teorie očekávání	110
6.6. Porterův a Lawlerův model očekávání	111
6.7. Adamsova teorie spravedlivé odměny	112
6.8. Skinnerova teorie pozitivního posílení	113
6.9. Peníze jako motivační stimul	114
Doporučená literatura	115
Kontrolní otázky	115
7. Vůdcovství („leadership“)	116
7.1. Vůdcovské styly opírající se o pravomoc, vliv, chování vůdců	117
7.2. Osobnostní rysy řídicích pracovníků	123
7.3. Situační podmínky úspěšného jednání vůdců	126
Doporučená literatura	132
Kontrolní otázky	132
8. Konflikty a jejich řešení	133
8.1. Charakteristika konfliktů a jejich příčiny	133
8.2. Druhy konfliktů a jejich zvládnání	136
8.3. Řešení konfliktů	139
8.4. Prevence konfliktů	141
Doporučená literatura	142
Kontrolní úkoly	142

9. Psychohygienu	143
9.1. Psychohygienu a její význam v životě manažera	143
9.2. Životospráva a její vliv na zdraví manažera	147
Doporučená literatura	157
Kontrolní otázky	157
III. Management z hlediska školství a školy jako organizace	158
10. Školství a škola jako organizace	158
10.1. Společenská determinovanost a autonomie školství	158
10.2. Škola jako relativně autonomní sociální systém	165
Doporučená literatura	174
Kontrolní otázky	175
Příloha	175
11. Školství a škola jako model demokratické společnosti	178
11.1. Učitelé a jejich organizace	178
11.2. Rodiče a jejich asociace	180
11.3. Studenti	183
11.4. Školní samospráva	184
Doporučená literatura	189
Kontrolní otázky	189
12. Projektování činnosti školy	190
12.1. Úvod	190
12.2. Strategické plánování v podmínkách školy	192
12.3. Plány škol, jejich účel, struktura a proces tvorby	196
12.4. Obsahová náplň hlavních etap plánovacího procesu	201
Doporučená literatura	206
Kontrolní otázky	206
13. Informační a rozhodovací systém školy	207
13.1. Informace a rozhodování v procesu řízení škol	207
13.2. Fáze rozhodování	209
13.3. Roviny závaznosti informací pro rozhodování	210
13.4. Informační systém a jeho počítačová podpora	211
13.5. Informační a rozhodovací procesy v řízení	212
Doporučená literatura	218
Kontrolní otázky	219
14. Poznanky a zkušenosti s využitím počítačů při řízení školy a pedagogického procesu	220
14.1. Základní poznanky o využití počítačů	220
14.2. Zásady používání výpočetní techniky	227

14.3. Ochrana dat před viry	231
14.4. Programová vybavenost školy	232
Doporučená literatura	234
Kontrolní otázky	235
15. Řízení změn ve škole	236
15.1. Příčiny změn a reakce lidí na ně	236
15.2. Předpoklady úspěšné změny	240
15.3. Změny v pedagogickém procesu a jejich řízení	245
15.4. Úloha ředitele v řízení změny	254
15.5. Monitorování a evaluace změny	255
Doporučená literatura	256
Kontrolní otázky	256

Díl druhý

IV. Projektování, realizace a hodnocení pedagogického procesu	9
16. Koncepce pedagogické práce školy	9
16.1. Žák jako východisko a kritérium úspěšného řízení pedagogického procesu v rámci školy	9
16.2. Pojmové vymezení kritérií pro posuzování úrovně pedagogického procesu	22
Doporučená literatura	25
Kontrolní otázky	25
17. Pojetí řízení pedagogického procesu	26
17.1. Pojetí pedagogického procesu a jeho řízení	26
17.2. Pedagogický proces v jeho vztazích s procesem řízení ...	30
17.3. K charakteristice dvou odlišných systémů řízení škol	33
17.4. Formy řídicího chování vedoucích pracovníků škol a učitelů	38
Doporučená literatura	41
Kontrolní otázky	41
18. Proměny v projektování obsahu vzdělávání	42
18.1. Tradiční a současné pojetí obsahu vzdělání	42
18.2. Obsah vzdělání směřuje k pedagogickým cílům školy ...	44
18.3. Projekce obsahu vzdělání v učebních plánech a osnovách	47
18.4. Jde také o inovace vlastního učiva a jeho větší variabilitu	49

18.5.	Vzdělávací standardy – jejich možnosti a perspektivy	51
18.6.	Kurikulární reforma a tvorba školních kurikulů	53
	Doporučená literatura	55
	Kontrolní otázky	55
19.	Specifické problémy vzdělávání a odborné přípravy	58
19.1.	Tvorba vzdělávacích programů	59
19.2.	Profil absolventa	61
19.3.	Sociální partneři odborného školství	63
19.4.	Příprava na zaměstnání nebo na povolání?	65
19.5.	Obory přípravy a úroveň vzdělání	68
19.6.	Standardy odborného vzdělávání	70
19.7.	Odborné vzdělávání a mezinárodní dokumenty	70
	Doporučená literatura	76
	Kontrolní otázky	76
20.	Nové pedagogické směry a jejich vliv na činnost školy	78
20.1.	Změna principiálního východiska v pedagogickém myšlení	78
20.2.	Charakteristické rysy hlavních pedagogicko- didaktických koncepcí 2. poloviny 20. století	81
20.3.	Znaky didaktické reality alternativního vyučování	85
20.4.	Problémy řízení a správy reformně pedagogických a alternativních škol	87
	Doporučená literatura	90
	Kontrolní otázky a úkoly	90
21.	Klima školy	91
21.1.	Faktory ovlivňující klima školy	92
21.2.	Problémy diagnostiky školního klimatu	99
21.3.	Možnosti managementu při pozitivním ovlivňování klimatu školy	102
	Doporučená literatura	106
	Kontrolní otázky a problémy k zamyšlení	106
22.	Třídní management jako součást managementu školského	107
22.1.	Co je a čemu slouží třídní management – vstupní charak- teristika	107
22.2.	Vůdčí hodnotová orientace třídního managementu – orientace na žákovu osobnost	111
22.3.	Převažující cílové tendence	116
22.4.	Třídní management jako organizace podmínek účinného vyučování a učení	119

Doporučená literatura	123
Kontrolní otázky	123
23. Sociální klima školní třídy	124
23.1. Charakteristika sociálního klimatu třídy	125
23.2. Zjišťování sociálního klimatu třídy	127
23.3. Změna sociálního klimatu třídy	133
Doporučená literatura	137
Kontrolní otázky	137
24. Hodnocení a efektivita práce školy	138
24.1. Evaluace činnosti školy	138
24.2. K výzkumům efektivit škol v zahraničí	143
Doporučená literatura	151
Kontrolní otázky	151
Literatura	152